

Tweede Kamer der Staten-Generaal
T.a.v. de leden van de Vaste Kamercommissie Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Postbus 200017
2500 EA Den Haag

Datum 22 juni 2026
Onderwerp Inbreng VGS en VBSO ten behoeve van het commissiedebat mentale gezondheid
scholieren en studenten d.d. 24 juni 2026

Geachte leden van de commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

U had voor het debat over mentale gezondheid van scholieren en studenten geen betere vergaderzaal kunnen uitkiezen dan de Groen van Prinstererzaal. Uw debatonderwerp is namelijk geen nieuw thema. De 150 jaar geleden overleden Guillaume Groen van Prinsterer zag al in de negentiende eeuw dat een samenleving die zich losmaakt van haar religieuze fundamenteen daarvan niet alleen politieke, maar ook sociale en morele gevolgen ondervindt. In zijn bekende boek *Ongeloof en Revolutie* beschreef hij hoe het verlies van een gemeenschappelijk geloof leidt tot individualisering, normvervaging en onzekerheid. Juist die ontwikkelingen herkennen wij vandaag in de zoektocht van veel jongeren naar identiteit, betekenis en houvast.

We zijn daarom blij dat aandacht voor het welbevinden van leerlingen en studenten toeneemt, ook met het feit dat gemeenschappen daarbij weer nadrukkelijk in beeld komen (getuige bijvoorbeeld het coalitieakkoord). Mentale gezondheid en waardevolle gemeenschappen zijn namelijk twee pijlers van het welbevinden van kinderen en jongeren. We willen allemaal dat het goed gaat met kinderen en jongeren, daar zetten wij ons als profielorganisaties ook voor in.

Teleurstellende reactie

De belangrijkste vraag is onzes inziens: Welke analyse ligt er onder de constatering dat mentale gezondheid onder druk staat? Want als we de kwaal niet goed hebben gediagnosticeerd, kunnen we ook niet werken aan herstel. De Onderwijsraad heeft een mooie verkenning gedaan naar de achtergrond van welzijn en de rol van het onderwijs. Daarin zitten elementen die Kamer en kabinet ter harte zouden moeten nemen. De reactie van de bewindspersonen sluit daar in onze opinie niet goed bij aan. Ze doen bijvoorbeeld in hun reactie geen concrete toezegging om ruimte te geven voor het werken aan zingeving. Het opvoeren van bestaand beleid als antwoord op een adequate analyse van de Onderwijsraad komt niet op ons over alsof het kabinet sterke urgentie voelt en zijn verantwoordelijkheid neemt.

In hun reactie gaan de bewindspersonen in op de curriculumherziening (pagina 3 van de reactie) en toegenomen aandacht voor het registreren van incidenten (het veelbesproken wetsvoorstel Vrij en veilig onderwijs). Maar doorsteken naar een grondige en concrete probleemanalyse wordt helaas niet gedaan. De Onderwijsraad noemt op pagina 4 van haar rapport namelijk twee fundamentele kwesties die wat ons betreft beantwoord moeten worden vanuit Kamer en kabinet:

1. De zoektocht naar betekenis en de zin van het leven.

2. De context van de maatschappelijke ontwikkelingen (waaronder de geïndividualiseerde prestatiesamenleving in combinatie met het afwezig zijn van kaders en houvast).

We zetten in het kader van de analyse van de Onderwijsraad en uit datgene wat we ophalen bij scholen graag ons perspectief neer en nodigen politieke partijen en de regering met klem uit om dat vanuit hun perspectief te doen zodat er een gezamenlijk gesprek ontstaat over de huidige maatschappelijke ontwikkelingen en hoe we gezamenlijk het welzijn van kinderen en jongeren kunnen verbeteren.

Welzijn in Bijbels licht

Wij pleiten voor een gezonde dosis gemeenschapszin als tegenhanger voor het doorgeslagen individualisme. Gemeenschappen waarin gedeelde waarden leven, er wisselwerking is tussen individu en collectief en heldere kaders en verwachtingspatronen zijn. Dat sluit ook aan bij de notie die de Onderwijsraad aanreikt: Een gemeenschap en iedereen die daarbij hoort, is gebaat bij een kader en houvast. Juist de Bijbel biedt hierin een schat aan waarden en normen die erop gericht zijn dat mensen tot bloei kunnen komen. Een schijnbaar paradoxaal basisprincipe is dat niet de mens in alles centraal staat of de maat is van alle dingen, maar dat God de hoogste plaats inneemt. Dat transcendente perspectief zet de aardse werkelijkheid in eeuwigheidsperspectief. Dat haalt de kramp van heel veel zaken af. De Bijbelse kaders ten aanzien van welzijn en welbevinden vatte Christus samen in het dubbele gebod van de liefde: God liefhebben boven alles en de naaste als jezelf¹.

Gemeenschappen centraal

Daarom is onze oproep om te werken aan *waardevolle* gemeenschappen. We zien in navolging van Groen van Prinsterer gezin, kerk en school als natuurlijke gemeenschappen waarin mensen worden gevormd en verantwoordelijkheid leren dragen. De school is daarbij een prominente omgeving waarin kinderen en jongeren veel tijd doorbrengen. Juist daar zijn veiligheid, herkenbaarheid en voorspelbaarheid fundamenteel. Alleen binnen zo'n context kan er op een goede manier nagedacht worden over zingeving.

De Onderwijsraad legt daar ook de vinger bij als ze de analyse van klinisch psycholoog en psychoanalyticus Verhaeghe inbrengt op pagina 27: *"Hij stelt dat er tot een paar generaties terug geen gebrek was aan zingeving. De meerderheid groeide op met de Bijbel en kreeg daaruit de traditionele antwoorden op existentiële vragen. In de laatste decennia van de twintigste eeuw namen veel mensen afstand van godsdienst als maatschappelijk instituut. Zij ervoeren dat ze daarmee ook de traditionele zingeving kwijt waren."* Wij leggen daarom bij u de hartelijke wens voor om terug te keren naar dat fundament onder gemeenschapszin, namelijk de Bijbel. En dat ook in het onderwijsbeleid te praktiseren.

Goede voorbeelden

Die handschoen pakken onze scholen ook zelf op.

- Op de School met de Bijbel in Nieuw-Beijerland wordt bijvoorbeeld een ochtend georganiseerd voor ouders in de omgeving. Onder andere om de thema's eenzaamheid, samen en respect te bespreken met de kinderen.
- Op de Eben-Haëzerschool in Apeldoorn wordt bijvoorbeeld een groenstrook van de gemeente bijgehouden door kinderen van de school. Op die manier vraagt de school aandacht voor betrokkenheid op de ander en op de omgeving in plaats van focus op het kind zelf.

---

¹ Mattheüs 22:37-39: 37 En Jezus zeide tot hem: Gij zult liefhebben den Heere uw God met geheel uw hart en met geheel uw ziel en met geheel uw verstand. 38 Dit is het eerste en het grote gebod. 39 En het tweede, aan dit gelijk, is: Gij zult uw naaste liefhebben als uzelfen.

- Als reformatorische scholen zijn we aangesloten bij het platform LERVO en onderstrepen we het belang van ruimte voor de godsdienstige vorming van onze studenten en leerlingen.

De potentie van het onderwijs

Deze voorbeelden laten ook zien dat er in het onderwijsveld volop gewerkt wordt aan het bevorderen van welzijn. Wij zien dat er op de scholen recht wordt gedaan aan de potentie die er in het onderwijs is. De Onderwijsraad schrijft dat het onderwijs momenteel wordt onderbenut en tegelijkertijd wordt overvraagd (Welzijn en onderwijs, p.16). Dat kernachtige punt zetten wij graag kracht bij. Stop met het overvragen van de onderwijssector. Blijf weg bij overdadige wet- en regelgeving, monitoring en kaders. Ga uit van de diepe betrokkenheid van het onderwijs op het welzijn van kinderen en jongeren en bied daar tijd en ruimte voor. Het onderwijs heeft in onze ervaring goud in handen ten aanzien van de gemeenschapsvorming, de groepsgerichte benadering en zingeving. De school is de omgeving bij uitstek waarin leraren, leerlingen, ouders, schoolleiding en bestuur langere tijd met elkaar optrekken en leren met en van elkaar. Dat is zingeving in zichzelf.

De opdracht aan school en samenleving

Dat scholen een taak hebben in het beschermen en wegwijs maken van leerlingen is evident. Maar dat kunnen scholen niet alleen. Het is krachtig als dit in goede samenwerking met de ouders van de schoolgaande kinderen is. Als gezinnen, waarin deze kinderen opgroeien, veilige havens zijn om op te groeien en te ontwikkelen, draagt dit bij aan het welzijn en is dit merkbaar in onderwijs en samenleving.

Ook de samenleving en de overheid hebben hierin een opdracht. Aan u de taak om dat perspectief onder woorden te brengen in het debat. We denken daar graag over mee, want er ligt een gezamenlijke uitdaging. We pakken die handschoen graag met u op.

Met vriendelijke groet,

Jan-Willem de Leeuw
Bestuurder VGS
06-11646925
bw.deleeuw@vgs.nl

Arno Bronkhorst
Bestuurder VBSO
06-26974027
arbronkhorst@vbsso.nu

Samenvatting

- De Bijbel reikt ons cruciale elementen aan voor welzijn in dit leven en na dit leven.
- Kinderen en jongeren floreren in gezonde gemeenschappen en leren om verantwoordelijkheid te nemen en aandacht te hebben voor elkaar.
- Gezinnen, kerken en scholen moeten in nauwe verbondenheid werken aan cohesie.
- Onderwijs is een plaats bij uitstek waar ruimte moet zijn en blijven voor zingeving en godsdienstige vorming.

Concrete oproep

- Benader welzijn vanuit een breder maatschappelijk kader.
- Bevraag het kabinet op visie op welzijn en welbevinden van leerlingen en studenten en op de analyse die de Onderwijsraad neerlegt.
- Voer een breed maatschappelijk gesprek over de achterliggende oorzaken van afnemend welzijn onder jongeren, waaronder prestatiedruk, individualisering, digitalisering en het verlies van gemeenschappelijke zingevingskaders.
- Waardeer de rol van (lokale) gemeenschappen en bied daar volop ruimte voor.
- Geef meer vrije ruimte aan scholen om vanuit een gedragen onderwijsvisie en gemeenschappelijkheid te werken aan het welbevinden van leerlingen en studenten.